

Lectio Divina segédanyag

Advent 2. vasárnapja

C év - Lk 3, 1-6

Szentmise evangéliumi szakaszaihoz

Szerkesztési munka végrehajtói:

Biblikus nézőpont:

Asztalos Gábor, Geiszelhardt Sára, Nyúl Viktor,

Liturgikus nézőpont

Mohay Réka

Patrisztikus nézőpont

Rácz Dávid, Haász Rebeka Anna, Görföl Tibor

Pedagógiai nézőpont:

Csonka Laura, Roszkopf Rita

Szemlélődési nézőpont

Mohay Réka, Rácz Édua Anna

Szerkesztő

Rácz Édua Anna, Mohay Réka

Tanítóhivatali nézőpont

Révai László,

Szabóné Nagy Katalin

Lektori szolgálatot teljesítettetek:

Nyúl Viktor –teljes tartalom áttekintése

+ EVANGÉLIUM Szent Lukács könyvéből (Lk 3,1-6)

Minden ember meglátja az Isten üdvösségét.

Tibériusz császár uralkodásának tizenötödik esztendejében történt: Poncius Pilátus volt Judea helytartója. Galileának Heródes volt a negyedes fejedelme, testvére, Fülöp meg Itureának és Trachonitisz tartományának, Lizániász pedig Abilinának volt a negyedes fejedelme, Annás és Kaifás főpapok idejében az Úr szózatot intézett Jánoshoz, Zakariás fiához a pusztában.

S ő bejárta a Jordán egész vidékét, hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára, ahogy meg van írva Izajás próféta beszédeinek könyvében: „A pusztába kiáltónak ez a szava:

Készítsétek az Úr útját, egyengessétek ösvényeit. A völgyeket töltsétek fel, a hegyeket, halmokat hordjátok el. Ami görbe, legyen egyenessé, a göröngyös változzék sima úttá, és minden ember meglátja az Isten üdvösségét.”

Ezek az evangélium igéi.

1. Lectio – olvasás

1.1. Biblikus vonal

1.1.1. Görög szöveg szó szerinti fordítása

1 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαίδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχούντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρααρχούντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετρααρχούντος,

Tiberius császár uralkodásának tizenötödik évében pedig, amikor Pontius Pilatus volt Júdea helytartója (procurator), és amikor Heródes uralkodott Galileában negyedes fejedelemként, Fülöp, az ő testvére pedig Itureában és a trahóni vidéken negyedes fejedelemként, és Lizaniász Abilénében negyedes fejedelemként,

2 ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Annás és Kaifás főpap idejében, lett az Isten szava Jánoshoz, Zakariás fiához a pusztában.

3 καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν {τὴν} περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν,

És elment a Jordán mellett lévő minden tartományba hirdetve a megtérés keresztségét a bűnök bocsánatára,

4 ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἠσαΐου τοῦ προφήτου, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιείτε τὰς τρίβους αὐτοῦ·

amint meg van írva Izajás próféta könyvében mondva: „A pusztában kiáltónak hangja: >Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé az ő ösvényeit.

5 πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας·

Minden völgy be fog tölteni, és minden hegy és domb alá fog szállni, és az egyenetlen (utak) egyenessé, és a göröngyösök sima utakká lesznek.

6 καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.

És meg fogja látni minden test az Isten megszabadítását.<”

1.1.2. Legfontosabb magyar fordítások

Nova Vulgata

Szent István Társulati Biblia

Jeromos fordítás

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹Anno autem quinto decimo im perii Tiberii Caesaris, procu rante Pontio Pilato Iudaeam, tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Ituraeae et Trachonitidis regionis, et Lysania Abilinae tetrarcha,

¹Tibériusz császár uralkodásának 15. esztendejében, amikor Poncius Pilátus volt Júdea helytartója, s Galileának Heródes volt a negyedes fejedelme, testvére, Fülöp meg Itureának és Trachonitisz tartományának, Lizániás pedig Abilínának volt a negyedes fejedelme,

¹Tibériusz császár uralkodásának tizenötödik esztendejében, amikor Poncius Pilátus volt Júdea helytartója, Heródes pedig Galilea negyedes fejedelme, Fülöp, a testvére Itúrea és Trachonitisz tartomány negyedes fejedelme, és Lizániász Abilína negyedes fejedelme,

¹Tibériusz császár uralkodásának tizenötödik évében történt. Poncius Pilátus volt Júdea helytartója, Heródes Galileának, testvére, Fülöp, Itúrea és Trachonitisz tartománynak, Lizániás pedig Abilínának volt negyedes fejedelme.

¹Tibérius császár uralkodásának tizenötödik esztendejében pedig, mikor Júdeában Poncius Pilátus volt a helytartó, és Galileának negyedes fejedelme Heródes, Iturea és Trakhónitis tartományának pedig negyedes fejedelme az ő testvére Filep, Abiléné negyedes fejedelme meg Lisániás,

¹Tiberius császár uralkodásának tizenötödik évében, amikor Júdea helytartója Poncius Pilátus volt, Galilea negyedes fejedelme Heródes, Iturea és Trakhónitisz tartományának negyedes fejedelme Heródes testvére, Fülöp, Abiléné negyedes fejedelme pedig Lüzaniasz volt;

²sub principe sacerdotum Anna et Caipha, factum est verbum Dei super Ioannem Zachariae filium in deserto.

²Annás és Kaifás főpapok idején az Úr szótátot intézett Jánoshoz, Zakariás fiához a pusztában.

²Annás és Kaifás főpapok alatt, elhangzott az Úr igéje Jánoshoz, Zakariás fiához, a pusztában.

²Annás és Kajafás voltak a főpapok. Akkor elhangzott az Úr szava Jánoshoz, Zakariás fiához a pusztában.

²Annás és Kajafás főpapsága alatt, lőn az Úrnak szava Jánoshoz, a Zakariás fiához, a pusztában,

²Annás és Kaifás főpapok idején Isten szólt Jánoshoz, Zakariás fiához a pusztában.

³Et venit in omnem regionem circa Iordanem praedicans baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum,

³S ő bejárta a Jordán egész környékét, hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára,

³S ő elment a Jordán egész környékére, hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára,

³Bejárta a Jordán egész vidékét és bűnbánati keresztséget hirdetett a bűnök bocsánatára,

³És méne a Jordán mellett lévő minden tartományba prédikálván a megtérés keresztségét a bűnöknek bocsánatjára;

³Ő elindult, és hirdette a Jordán egész környékén a megtérés keresztségét a bűnök bocsánatára,

⁴sicut scriptum est in libro sermonum Isaiae prophetae: " Vox clamantis in deserto: "Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.

⁴ahogy meg van írva Izajás próféta beszédeinek könyvében: „A pusztába kiáltónak a szava: Készítsétek az Úr útját, egyengessétek ösvényeit!

⁴amint írva van Izajás próféta beszédeinek könyvében: »A pusztában kiáltónak szava: 'Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit!

⁴amint Izajás beszédeinek könyvében olvassuk: „A pusztában kiáltónak ez a szava: készítsétek elő az Úr útját! Egyengessétek ösvényeit! Töltsenek föl minden völgyet,

⁴A mint meg van írva Ésaías próféta beszédeinek könyvében, ki ezt mondja: Kiáltónak szava a pusztában: Készítsétek meg az Úrnak útját, egyengessétek az ő ösvényeit.

⁴ahogy meg van írva Izajás próféta beszédeinek könyvében: *Egy kiáltó hangja a pusztában: Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit!*

⁵ Omnis vallis implebitur, et omnis mons et collis humiliabitur; et erunt prava in directa, et aspera in vias planas:

⁵A völgyeket töltsétek fel, a hegyeket, halmokat hordjátok el, ami görbe, legyen egyenessé, a göröngyös változzék sima úttá,

⁵Minden völgyet betöltenek, minden hegyet és halmot elhordanak; ami görbe, egyenes lesz, a göröngyös pedig sima úttá:

⁵minden hegyet és halmot hordjanak le, ami egyenetlen, legyen egyenessé, ami göröngyös, legyen sima úttá,

⁵Minden völgy betöltetik, minden hegy és halom megalacsonyítottatik; és az egyenetlenek egyenesekké, és a göröngyös utak símákká lesznek;

⁵*Minden hasadék töltsék fel, minden hegy és halom tűnjön el! A kanyargós út legyen egyenes, a göröngyös sima!*

⁶ *et videbit omnis caro salutare Dei* " " .

⁶és minden test meglátja az Isten üdvösségét."

⁶és meglátja minden test Isten üdvösségét' «. (Iz 40,3-5)

⁶s meglátja majd minden ember az Isten üdvösségét."

⁶És meglátja minden test az Istennek szabadítását.

⁶*Akkor majd minden halandó meglátja az Istentől jövő üdvösséget.*

1.1.3. Behatárolás

A gyermekségtörténet után (Lk 1-2) Lukács Keresztelő János nyilvános tevékenységének kezdetét írja le: elhelyezi időben és térben, illetve röviden összefoglalja Izajás könyvét is idézve (Lk 3,1-6). Ezzel előkészíti János tanúságtételét Jézusról (Lk 3,15-18), illetve Jézus megkeresztelésének epizódját (Lk 3,21-22).

1.1.4. Szó szerinti üzenet

Lukács ebben a szakaszban hangsúlyozni akarja:

- Keresztelő János egy pontosan meghatározott történelmi korban, illetve jól körülhatárolt területen tevékenykedett. Kiséte, illetve működése tehát nem mitológiai jellegű, hanem történelmi, konkrét és valós. Ezáltal arra is rávilágít az evangélista, hogy Jézus személye és tevékenysége is valóságos, konkrét és történelmi. Ez összhangban áll Lukács azon törekvésével, amit már az evangéliuma elején is leszögez: a történelem kontextusában kívánja elhelyezni a bemutatott személyeket, eseményeket: a keresztény örömhírt (vö. Lk 1,1-5; 2,1-3).
- Keresztelő János a próféták hatalmával és tekintélyével lép fel, s a megtérésre szólít fel. Ezt azzal is nyomatékosítja az evangélista, hogy János tevékenységét az Izajás könyvéből idézett sorokkal értelmezi (Iz 40,3-5). Az ószövetségi

jövendölések beteljesedésükhöz közelednek, ami Jézus Krisztusban valósul meg teljesen.

- Keresztelő János szavai és gesztusai, amiket a következő epizódban még jobban kifejt Lukács (Lk 3,7-20) Jézus nyilvános működését készítik elő.
- Isten minden ember számára a szabadulást hozza Jézus Krisztusban, aki a bűn és a halál fogságából szabadít meg. A Jézus név, amit az angyal szava alapján Mária a fiának ad (Lk 1,31), is ezt jelenti: 'Isten megszabadít'. Lukács mind az evangéliumában, mind az Apostolok Cselekedeteiben ezt az Istentől jövő ingyenes üdvösséget, szabadítást hirdeti meg.
- Isten Jézus Krisztusban mindenkinek üdvösséget hoz, de az embernek is a megtérés által el kell indulnia Isten felé.

1.1.5. Kulcsszavak rövid elemzése

ῥῆμα θεοῦ (*hréma Theú*): 'Isten szava, Isten szózata, Isten kijelentése' (Lk 3,2)

A birtokos szerkezet arra utal, hogy szoros kapcsolat van a szó és a beszélő között. Egyiket sem lehet a másik nélkül értelmezni. A beszélő benne van, abban, amit kimond, és a szó visszautal arra a valakire, aki azt kimondta. Vagyis a Szóban Isten van jelen, sőt Isten maga az Ige.

Azon birtokos szó szerkezetek, amelyek a „**ῥῆμα**” (*hréma*), és a „**θεοῦ**” (*Theú*), illetve egyes esetekben az „*Úr, Jézus, Krisztus*” szavakat tartalmazzák az újszövetségi Szentírásban szépen rávilágítanak e kifejezés mély jelentéstartalmára. Az Isten szava hatalommal bíró szó: általa teremtett a világ (Zsid 11,3), megmarad örökre (1Pét 1,25). A hit Krisztus szavának hallásából származik (Róm 10,17). Isten szava a „*Lélek kardja*” a hívő életében (Ef 6,17), szép szó, amit fontos, hogy megízleljen az ember (Zsid 6,5). Jézus szavára, Péter többször visszaemlékezik, ami bűnbánatra indítja (Mt 26,75; Lk 22,61), illetve megmutatja neki az igehirdetés kapcsán, hogy mit kell cselekednie (ApCsel 11,16). Továbbá szoros kapcsolat van az *Úr* szava és a tanítvány között is: a hívő ember nemcsak fizikai étellel, hanem Isten igéjével is fontos, hogy táplálkozzék (Mt 4,4). Illetve, aki Istentől van, az hallgatja is az *Ő* szavát (Jn 8,47), s, akit Isten küld, az beszél is az *Ő* szavait (Jn 3,34).

Továbbá azzal a formulával, hogy: „*lett az Isten szava Jánoshoz, Zakariás fiához*” (Lk 3,2), Lukács szinte szó szerint visszautal Jeremiás próféta meghívására (Jer 1,1), akinek a küldetése több mindenben hasonló volt Keresztelő Jánoséhoz (Jer 1,5-10): pl.

küzdelem és szenvedés az igazság bátor kimondása miatt. János tehát a próféták hatalmával, és öntudatával lép fel, hogy Isten szavának megfelelően hirdesse a megtérésre való felhívást (Lk 3,3).

τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ (*to szótérion tú Theú*) 'az Isten megszabadítása, az Isten megmentése, az Isten megtartása, az Isten üdvözítése) (Lk 3,6)

Lukácsnál a „**τὸ σωτήριον**” (*to szótérion*) főnevesült melléknév háromszor fordul elő, a többi evangélista viszont nem használja. Tehát sajátosan lukácsi kifejezésről van szó, amelyet evangéliuma elején, illetve az Apostolok Cselekedeteinek végén alkalmaz, ezáltal keretbe foglalva mindazt, amit meg akar fogalmazni örömhírként hallgatóinak (vö. Lk 1,1-4). Az idős Simeon a jeruzsálemi templomban mondja a gyermek Jézusra vonatkozóan: „meglátták szemeim a te megszabadításodat” (Lk 2,30). Keresztelő János a Jordán folyó mentén Izajást idézve hangoztatja: „meg fogja látni minden test az Isten megszabadítását” (Lk 3,6). Végül pedig Pál apostol Rómában a zsidókhoz fordulva hirdeti: „Istennek ez a megszabadítása a népeknek küldetik, amit ők meg fognak hallani” (ApCsel 28,28). Jeruzsálemtől Rómaig, tehát az egész világra szólóan hangzik el az a jó hír, amit meglátnak (Lk 2,30; 3,6), illetve meghallanak (ApCsel 28,28) az arra nyitott emberek, vagyis, hogy a szabadítás egyedül Istentől jön. A szóhoz kapcsolódó birtokos eset arra utal, hogy Isten a forrása az üdvösségnek, illetve maga az Úr szabadítja meg, őrzi meg, üdvözíti az embert.

Az agg Simeon még önmagáról beszél (ő látta meg Isten megszabadítását) (Lk 2,30), János szavai szerint már minden test, vagyis az ember a maga hús-vér valóságában (Lk 3,6), végül Pál pedig megnyitja a horizontot a nemzetek (a pogányok, a népek) felé is (ApCsel 28,28). Vagyis Isten megszabadító, üdvözítő tette, ami teljesen és végérvényesen Jézus Krisztusban valósult meg, minden embernek szól, ahogy Pál apostol egy másik helyen is hangsúlyozza: „Isten üdvözítő kegyelme ugyanis megjelent minden embernek” (Tit 2,11). A kérdés az, hogy az ember észreveszi-e, meghallja-e ezt az örömhírt: elfogadja-e, befogadja-e Jézus Krisztust, az egyetlen Üdvözítőjét?

1.2. Kontextuális – kánoni párhuzamok

Párhuzamok Lukács evangéliumán belül

1,77 “hogy az üdvösség ismeretét add népének bűnei bocsánatára”

1,80 "A gyermek nőtt, erősödött lélekben, és mindaddig a pusztában élt, míg Izrael előtt föl nem lépett."

2,30 "mert látta szemem üdvösségedet"

23,7 "Amikor megtudta, hogy Heródes uralma alá tartozik, elküldte Heródeshez, aki azokban a napokban épp Jeruzsálemben tartózkodott."

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mt 3,1-6 "Ezekben a napokban Júdea pusztájában fellépett Keresztelő János, és így prédikált: „Tartsatok bűnbánatot, mert közel van a mennyek országa!” Ő az, akire Izajás próféta utal, amikor ezeket mondja: „A pusztában kiáltónak szava: Készítsétek az Úr útját, egyengessétek ösvényeit!” János teveszőrből készült ruhát viselt, csípőjét pedig bőrvő vette körül, sáska és vadméz volt az eledele. Kiment hozzá Jeruzsálem, egész Júdea és a Jordán egész vidéke. Megvallották bűneiket, s ő megkeresztelte őket a Jordán folyóban."

Mt 26,3 "Akkor összegyűltek a főpapok és a nép vénei Kaifás főpap palotájában"

Mk 1,2-6 "Amint Izajás próféta megírta: Íme, elküldöm követemet színed előtt, hogy előkészítse utadat. A pusztában kiáltónak szava: Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit! Történt, hogy Keresztelő János a pusztában hirdette a bűnbánat keresztiségét a bűnök bocsánatára. Kivonult hozzá egész Júdea vidéke és Jeruzsálem minden lakója. Miközben megvallották bűneiket, megkeresztelte őket a Jordán folyóban. János teveszőrből készült ruhát viselt, csípőjét bőrvő vette körül, és sáskával meg vadmézzel élt."

Mk 6,14 "Heródes király is hallott róla, hiszen messze elterjedt nevének a híre. Azt gondolta, Keresztelő János támadt fel a halálból, azért van benne csodatevő erő."

Mk 6,17 "Mert Heródes volt az, aki embereivel elfogatta Jánost, és megkötözve börtönbe vetette testvérének, Fülöpnek a felesége, Heródiás miatt, akit feleségül vett."

Mk 8,27a "Ezután Jézus elment tanítványaival Fülöp Cezaréájának a környékére."

Jn 1,19-23 "János így tett tanúságot: A zsidók papokat és levitákat küldtek hozzá Jeruzsálemből, s megkérdezték: „Ki vagy?” Erre megvallotta, nem tagadta, hanem megvallotta: „Nem én vagyok a Messiás.” Ezért megkérdezték tőle: „Hát akkor? Talán Illés vagy?” „Nem vagyok” – felelte. „A próféta vagy?” – Erre is nemmel válaszolt. Így tovább faggatták: „Akkor ki vagy? Választ kell vinnünk azoknak, akik küldtek minket. Mit mondasz magadról?” Ezt felelte: „A pusztában kiáltó szó vagyok: Egyengessétek az Úr útját”, amint Izajás próféta mondta."

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Zsolt 67,3 "hogy megismerjük útját a földön, és minden nép körében üdvösségét!"

Zsolt 97,3 "Előtte tűz lobog, s megemészti ellenségeit körös-körül."

Iz 40,3-5 "Egy hang kiált: „Készítsetek utat a pusztában az Úrnak, egyengessétek Istenünk ösvényét a sivatagon át. Minden völgyet töltsetek fel, minden hegyet és halmot hordjatok el. Ami egyenetlen, váljék egyenessé, a hegyek ormai legyenek olyanok, akár a völgy. Akkor megnyilvánul majd az Úr dicsősége, és minden ember látni fogja. Igen, az Úr szája mondta ezt így."

ApCsel 13,24 "Föllépése előtt János a bűnbánat keresztségét hirdette Izrael egész népének."

ApCsel 19,4 "János a bűnbánat keresztségével keresztelt – magyarázta Pál –, a népet meg arra biztatta, higgyenek abban, aki utána jön, azaz Jézusban."

ApCsel 28,28 "Tudjátok hát meg, hogy Isten üdvössége a pogányoknak jut majd osztályrészül. Ők meghallgatják."

2. Meditáció – elmélkedés

2.1. Patrisztikus vonal

2.1.1. Catena Aurea

Evangéliumi szakaszunkról való elmélyedésben segítségünkre lehet a *Tiszteletreméltó Béda* kommentárja, aki alapos leírást ad a történeti háttérrel. Így hangzik: „Pilátust Tibériusz uralkodásának 15. évében tették meg a zsidó nép kormányzójának és további tíz évig maradt ott, majdnem Tibériusz haláláig. De Heródes, Fülöp és Lizániász annak a Heródesnek a fiai, aki Urunk születésekor volt hatalmon. a Köztes időben (az idősebb) Heródes testvére, Archelaus uralkodott 10 évig, őt bevádolták, elítélték és kivégezték, ezután osztották 4 részre Júdeát. Annás és Kaifás voltak a főpapok, de János működésekor Annás teljesített szolgálatot, amikor pedig Jézust keresztre feszítették, akkor Kaifás viselte a hivatalt. Közben másik három főpap is volt, de őket nem említi a szent szerző, mert a szenvedéstörténet szempontjából Annás és Kaifás fontosak. *Szent Ambrus* pedig egy elmélkedésében azt mondja: „Jól mondja a szent szöveg, hogy elhangzott (ti. jött) az Úr igéje Jánoshoz, mert az egyház nem embertől származik, hanem az Igétől.

A harmadik verstől pedig azt olvashatjuk, hogy János „hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára”, *Nagy Szent Gergely* a következőket mondja erről: „János hirdette a bűnök bocsánatát, mert ő maga nem tudta megadni azt a keresztséget, ami elveszi a bűnöket; azt csak Isten megtestesült Igéje tudja megadni (persze János is keresztelt a bűnbánat keresztségével, *szerk.*) János kiált a pusztában, mert elhozza a megváltás örömhírét a pusztaságban és büntetésben lévő Júdeának, de amit hirdet, azt kifejti az evangélium: „Készítsétek az Úr útját”. Mert azok, akik a hitet és a jó cselekedeteket hirdetik, mi más tehetnek, az Úr útjának előkészítését a szívekben.” *Szent Ambrus* szerint sokan Keresztelő Szent Jánost a Törvényhez hasonlítják, mert az ő keresztsége leleplezi a bűnt, de megbocsátani nem tudja azt.

Felhasznált irodalom

AQUINAS, Thomas (Aquinói Szent Tamás): *Catena Aurea, Commentary for the four Gospels collected out of the works of the Fathers, Vol. 3, Luke*, J. G. F. and J. Rivington, London, 1843, 106-112.

(<http://www.saintsbooks.net/books/St.%20Thomas%20Aquinas%20-%20Catena%20Aurea%20-%20The%20Gospel%20of%20Luke%20-%20Commentary%20on%20the%20Gospel.pdf> Letöltés ideje: 2018. november 27.)

2.2. Tanítóhivatali vonal

2.2.1. Katolikus Egyház Katekizmusa

2.2.2. Pápai gondolatok

Szent II. János Pál pápa: Reconciliatio et poenitentia

II. János Pál pápa apostoli buzdítása a kiengesztelődésről és bűnbánatról a mai Egyház küldetésében, a püspökökhöz, papokhoz és a hívekhez

vö. Lk 3,3

26. A KATEKÉZIS

Azon a tág területen, melyen az Egyháznak a dialógus révén teljesítenie kell küldetését, a *bűnbánat és a kiengesztelés* lelkipásztori tevékenysége az Egyház tagjai felé fordul, elsősorban e két egymástól különböző de egymást kiegészítő valóságról szóló hitoktatással, melynek a szinódus atyái is nagy jelentőséget tulajdonítottak, és javaslataikban is kiemelték: a bűnbánatot és a kiengesztelődést. Elsőként tehát a katekézist kell alkalmazni.

Ennek a nagyon időszerű ajánlásnak a mélyén egy igen alapvető feltétel rejlik: a *lelkipásztori* szempont nem állhat szemben a *tanítással*, sem a pasztoráció nem tekinthet el a tanítás tartalmától, amelyből életet kap és erőt merít. Ha az Egyház „az igazság oszlopa és alapja”,¹ s anyaként és tanítóként küldetett ebbe a világba, hogyan mellőzhetné az igazság tanítását, mely az élethez vezető utat mutatja?

Az Egyház pásztoraitól elsősorban a *kiengesztelődésről* szóló katekézist várják. E katekézis csak azon a szentírási, különösen újszövetségi tanításon alapulhat, hogy a megváltó és kiengesztelő Jézus Krisztusban meg kell újítani a szövetséget Istennel; s hogy ennek fényében és e közösség és barátság kiszélesítéseként, ki kell békülni a felebaráttal még még akkor is, ha ezért az áldozatot meg kell szakítanunk.² Jézus gyakran hangoztatja a testvéri kiengesztelődést, például amikor felhív, hogy annak, ki megütötte egyik arcunkat, tartsuk oda a másikat is, és aki elvette ruhánkat, adjuk oda köntösünket is.³ A megbocsátás parancsát még élesebben fejezi ki azzal, hogy mindenki olyan mértékben részesül bocsánatban, amilyen mértékkel ő bocsát meg

¹ 1Tim 3,15

² vö. Mt 5,23-24

³ vö. Mt 5,38-40

másoknak;⁴ olyan bocsánatról van itt szó, mely az ellenségre is vonatkozik;⁵ olyan bocsánatról, mely hetvenszer hétszer,⁶ azaz minden korlátozás nélkül kötelez. Ilyen feltételek mellett csak az evangéliumi lelkület érvényesülhet, csak úgy jöhet létre kiengesztelődés az egyes személyek, családok, közösségek, népek és nemzetek között. A Szentírásnak a megbocsátásra vonatkozó kijelentéseiből természetesen eljutunk egy *teológiaiilag meghatározott katekézishez*, mely felhasználhatja a pszichológia, a szociológia és a humán tudományok elemeit is, ha ezek alkalmasak arra, hogy megvilágítsanak egyes helyzeteket, problémákat, és így a hallgatókat vagy olvasókat konkrét döntésekre ösztönözzék.

Az Egyház papjaitól elvárjuk továbbá a *bűnbánat katekézisét*. Kell, hogy ennek is a Szentírás legyen a forrása. Ez az üzenet a bűnbánatban mindenekelőtt a *megtérés értékét* hangsúlyozza. Ezzel a szóval próbáljuk fordítani a görög *metanoia*⁷ fogalmát, melynek jelentése a lelkület *megváltoztatása*, hogy *Isten felé fordulhasson*. Különbözik ez a két alapeleme a tékozló fiú történetének: a magába szállás⁸ és az elhatározás, hogy visszatér atyjához. A megtérés eme elsődleges lelkülete nélkül nincs kiengesztelődés. A katekézisben ezt konkrét fogalmakkal és megfelelő szavakkal kell szemléltetnünk, melyek a különböző korosztályok, a különböző kulturális, etikai és szociális igényeknek megfelelnek.

Ez az első értéke a bűnbánatnak, amely egy másodikban folytatódik: a „*megtérés*” annyit is jelent mint „*bűnbánat*”. A *metanoiának* ezt a két jelentését látjuk abban az útmutatásban, melyet Jézus adott: „Ha testvéred... megbánja, bocsáss meg neki. Ha hétszer vétkezik is naponta ellened, és hétszer fordul hozzád azzal, hogy 'bánom', bocsáss meg neki.”⁹ A jó hitoktató megmutatja, hogy a bánat – ugyanúgy, mint a megtérés – távolról sem csak felületes érzés, hanem a lélek valóságos megváltozását jelenti.

A bűnbánat harmadik értéke abban a változásban jelentkezik, mely az előző magatartást – a megtérést és bánatot – külső jelekben is nyilvánítja: *bűnbánatot tart* a lélek. Ez jól felismerhető a *metanoiában*, ahogyan azt Jézus előfutára a szinoptikusok

⁴ vö. Mt 6,12

⁵ vö. Mt 5,43

⁶ vö. Mt 18,21

⁷ vö. Mk 1,4-14; Mt 3,2: 4,17; Lk 3,8

⁸ vö. Lk 15,17

⁹ Lk 17,3

szövegében használja.¹⁰ A *bűnbánattartással* az egyensúly és harmónia, melyet a bűn romba döntött, visszaáll, ha ez az embernek áldozatába is kerül.

Olyan korban, mint amilyenben mi élünk, nagyon nehéz átfogó és jól alkalmazott katekézist adnunk a bűnbánatról, mert az uralkodó magatartás és gondolkodásmód nyíltan ellentétben áll a fentebb hangoztatott három értékkel. A ma emberének sokkal nehezebb – mint előzőleg bármikor – elismernie saját egyéni hibáit és olyan elhatározásra jutnia, hogy azokat felülvizsgálja és új útra térjen. Nehezebbre esik kimondania: „sajnálom” avagy „fájlalom”. Ösztönösen és ellenállhatatlanul visszautasít mindent, aminek áldozati jellege van a bánat területén, mely az elkövetett bűn jóvátételére irányul. Itt szeretném hangsúlyozni, hogy *az Egyház elégtételi fegyelme* nem csekély kárára van a keresztények belső életének és az egyházi közösségnek. Bár az utóbbi időben könnyítettek rajta, sokat veszített kisugárzó erejéből. Gyakran csodálkoznak a nem keresztények, hogy Krisztus tanítványai mily csekély jelét adják a valódi bűnbánatnak. Magától értetődően, a keresztény bűnbánat csak akkor valódi, ha szeretetből és nem csupán félelemből fakad; ha komolyan törekszik arra, hogy a „régiből” megfeszítse, hogy Krisztus erejéből megszülethessen az „új ember”; ha Krisztust mint példaképet követi, ki, noha ártatlan volt, a szegénység és türelem útját választotta, a lemondását és – mondhatjuk – a bűnbánatát.

Az Egyház pásztoraitól továbbá elvárjuk – amint a színódus is emlékeztet rá – a *lelkiismeretről és annak formálásáról szóló oktatást*. Ez is nagyon időszerű téma, ha fontolóra vesszük, hogy ez a benső szentély, a személyiség legbensőbb pontja, a lelkiismeret, mennyire ki van téve a mai kultúra támadásainak; mennyire meg van terhelve, próbára van téve, össze van zavarva és el van homályosítva. A lelkiismeretre vonatkozó okos hitoktatásra értékes útmutatást találhatunk az egyházatyáknál, a II. vatikáni zsinat teológiájában, különösen két dokumentumban: „Az egyház és a mai világ”¹¹ és a „Vallásszabadságról”¹² zsinati dokumentumokban. Ugyanígy VI. Pál pápa gyakran foglalkozott a lelkiismeret természetével és szerepével a mi életünkben.¹³ Az ő nyomát követve nem szalaszthatunk el semmiféle

¹⁰ vö. Mt 3,2; Mk 1,4; Lk 3,3

¹¹ Gaudium et spes, 8, 16, 19, 26, 41, 48.

¹² Dignitatis humanae, 2. 3. 4.

¹³ vö. többek között az általános kihallgatásokon elhangzott beszédekből: 1973. márc. 28.:

Insegnamenti, XI, 1973, 294 és köv.; 1973. aug. 8.: uo. 772 és köv.; 1973. nov. 7.: uo. 1054 és köv.; 1974. márc. 13.: Insegnamenti, XII, 1974, 230 és köv.; 1974. márc. 8.: uo. 402 és köv.

1975. febr. 12.: Insegnamenti, XIII, 1975, 154 és köv. 1975. ápr. 9.: uo. 209 és köv.

1977. júl. 13.: Insegnamenti, XV, 1977, 710 és köv.

alkalmat, hogy ne szóljunk erről a nagyon fontos elemről, mely az ember nagyságát és méltóságát adja.¹⁴ Ez „az erkölcsi érzék képesít minket arra, hogy különbséget tudjunk tenni jó és rossz között... mintegy belső szem, a lélek meglátó ereje, mely lépteinket a jó útjára vezérel”. Ugyanakkor alá kell húznom a keresztény lelkiismeret kialakításának fontosságát, nehogy emberi személyiséget rombolóerővé váljék, hanem szentéllé, ahol Isten feltárja nekünk a valódi jót.¹⁵

A hívek elvárják az Egyház pásztoraitól, hogy a kiengesztelődés más fontos pontjairól is szóljanak:

– a *bűntudatról*, mely – mint már mondtuk – mai világunkban elsatnyult.

– a *kísértésről* és a *kísértésekről*: „maga Jézus Krisztus, az Isten Fia hozzánk hasonlóan mindenben kísértést szenvedett, a bűntől azonban ment maradt”¹⁶ akarta, hogy a Gonosz megkísértse,¹⁷ így akarta megmutatni, hogy miként Ő, tanítványai is ki vannak téve a kísértésnek, és azt is, milyen magatartást tanúsítsanak a kísértés idején. Annak, aki az Atyát kéri, hogy erején felül ne kísértessék¹⁸ és ne essék kísértésbe,¹⁹ annak, aki a bűnre való kísértésnek nem teszi ki magát, a kísértés ténye nem azt jelenti, hogy már vétkezett, hanem inkább alkalom a hűségben való növekedésre és a következetes életvitelre alázatosságban és éberségben.

– a *böjtről*, mely régi és újabb formáiban is a megtérés és a bűnbánat jele, továbbá a böjttel saját személyünkben meghalunk, hogy Krisztust, a keresztre feszítettet öltjük magunkra, és szolidárisak legyünk az éhezőkkel és szenvedőkkel.

– az *alamizsnáról*, mely a tényleges élő szeretet eszköze, amellyel megosztjuk azt, amink van, azokkal, akik a szegénység terhe alatt sínylődnek.

– a *belső kapcsolatról*, mely le tudja győzni a világ minden ellenzékét; Isten és az emberek között megvalósítja a barátságot, hiszen ez az Egyház eszkatológikus célja.

– a *konkrét körülményekről*, melyek között a kiengesztelődés megvalósulhat (a családban, a polgári társadalomban, a szocialista rendszerekben), és főként a *négy*

¹⁴ vö. II. János Pál, *Úrangyala*, 1982. márc. 17. Insegna-menti V. 1. 1982, 860.

¹⁵ vö. II. János Pál beszéde az 1983. aug. 17-i általános kihallgatáson, 1-3, Insegnamenti, VI. 2, 1983, 256.

¹⁶ Zsid 4,15

¹⁷ vö. Mt 4,1-11; Mk 1,12 és köv; Lk 4,1-13

¹⁸ vö. 1Kor 10,13

¹⁹ vö. Mt 6,13, Lk 11,4

kiengesztelődésben, melyek négy alapvető szakadást orvosolnak: kiengesztelődés Isten és ember között, önmagunkkal, testvéreinkkel és az egész teremtett világgal.

Az Egyház nem hagyhatja ki – anélkül hogy lényeges küldetéséhez tartozó tanítást súlyosan el ne torzítaná –, azt a négy témát melyeket a hagyományos egyházi szóhasználatban az ember végső dolgainak nevezünk: a halált, az ítéletet, a poklot és a paradicsomot. Egy olyan kultúrában, mely az embereket be akarja zárni többé-kevésbé sikeres földi életük kereteibe, az Egyház pásztoraitól megkívánják azt a tanítást, amely a hit erejével megnyitja és megvilágítja a halálon túli jövőendő életet. Túl a halál titokzatos kapuján kirajzolódik az örök boldogság, az Istennel való barátság, avagy a tőle való elszakadás büntetése. Csak ebben az eszkatológikus távlatban érthetjük meg a bűn igazi mértékét, és érez indíttatást az ember a bűnbánatra és a kiengesztelődésre.

A buzgó és találékony lekipásztorok ne mulasszák el soha, hogy ráleljenek e hitoktatás széles skálájú, változatos lehetőségeire. Természetesen számítanak a kultúrák és a hitbeli képzettség különbségei. Ilyen alkalmat adnak: a Szentírás olvasása, a szentmisék, a többi szentségek szertartásai, sőt maga a körülmény is, amelyek között ezeket ünnepeljük. Erre a célra más lehetőségek is kihasználhatók: prédikáció, olvasmányok, viták, találkozások, hittani továbbképzések stb. – amint azt sok helyen csinálják. Itt különösen hangsúlyozzuk *a régi missziós napokat*, melyek a hitoktatásban oly jelentősek voltak. Ha ezeket napjaink igényéhez igazítanók, a hitbeli nevelésnek manapság is alkalmas eszközei lehetnének. Ez vonatkozik a bűnbánatra és a kiengesztelődésre is.

Tekintettel a megtérésen alapuló kiengesztelődés nagy jelentőségére az emberi kapcsolatokban, a társadalmi együttélés minden területén (a nemzetközi kapcsolatokat is beleértve), az Egyház tanításában nem nélkülözheti *a szociális problémák feltárását* sem. Elődeink időszerű és világos tanítása, különösen XIII. Leóé, kinek nevéhez a II. vatikáni zsinat *Gaudium et spes* lekipásztori konstitúciójának nagyon sok megállapítása fűződik, továbbá több püspöki konferencia, mely saját országa különböző kérdéseire keresett megoldást – ezek együttesen a tanítás széleskörű és jól megalapozott rendszerét adták az emberi társadalom sokrétű követelményeiről. Ez vonatkozik egyénekre, családokra, különböző területeken létesült csoportokra és egy olyan társadalom felépítésére, mely megfelel az erkölcsi törvénynek és a civilizáció alapkövetelményeinek.

Az Egyháznak ez az útmutatása természetesen Isten szavát tükrözi, mely szól az egyes ember jogairól és kötelezettségeiről, de a családról és a közösségről is. Továbbá szól a szabadság értékéről, az igazságosság dimenzióiról, a szeretet elsőségéről, az emberi személy méltóságáról, a közösség javáról, melyhez a politikának és a gazdasági életnek alkalmazkodnia kell. A tanítóhivatal szociális tanainak alapvető elvei (törvényei), melyek erősítik és feltárják az emberi értelem és a népek lelkiismeretének általános törvényeit, adják nagymértékben a szociális konfliktusok békés megoldásának és a mindenre kiterjedő kiengesztelődésnek a reményét.

Szent II. János Pál pápa: *Dominum et vivificantem*

II. János Pál pápa enciklikája a Szentlélekről az Egyház és a világ életében

vö. Lk 3,6

50. A két évezredet lezáró *nagy jubileum*, amelyre az Egyház már most készül, elsősorban *krisztológiai jellegű*, hiszen Jézus Krisztus születését ünnepeljük. Ugyanakkor *Szentlélek-teológiai* jellege is van, mert a megtestesülés misztériuma a „Szentlélek közreműködésével” történt. Az a Lélek működött, aki az Atyával és a Fiúval egylényegű; a háromegeységű Isten abszolút misztériumában Ő a szeretet Személye, a teremtetlen ajándék; aki a teremtés rendjében Isten ajándékainak örök forrása, bizonyos értelemben közvetlen elve és alanya Isten önközlésének a kegyelem rendjében. Ennek az ajándéknak és önközlésnek *csúcspontja a megtestesülés misztériuma*.

A teremtés rendjében és az üdvösség történetében a Szentlélek legfőbb műve Jézus Krisztus megtestesülése és születése. A legnagyobb kegyelem, *az egyesülés kegyelme*, mely minden más kegyelem forrása, amint azt Szent Tamás kifejti.²⁰ A nagy jubileum erre vonatkozik – és ha teljes mélységében szemléljük: *a Szentlélek személyére*, aki mindezt művelte.

Valójában az „idők teljességének” megfelel az a sajátos teljesség, amelyben az egy és háromszemélyű Isten a Szentlélek által önmagát közli. A Szentlélek hozta létre *az unio hypostatica misztériumát*, az isteni természet egyesítését az emberivel, az istenséget és az emberséget egy személyben, az örök Igében és Fiúban. Amikor Mária az angyali híradásra kimondta az ő „igen”-jét – „legyen nekem a te igéd szerint”-²¹

²⁰ Aquinói Szent Tamás, *Summa Theol.* IIIa, q. 2, aa. 10-12; q. 6, ad. 6; q. 7, a. 13

²¹ Lk 1,38

szűzi módon fogant *egy embert*, az Emberfiát, *ki Istennek Fia*. Az Ige, a Fiú eme „emberré levésében” a teljesség tetőfokára jutott az a csere, amelyben Isten közölte önmagát a teljes teremtésben és az üdvösség történetében. Ezt a teljességet különös erővel és ékesszólással fejezi ki János evangéliuma: „Az Ige testté lőn”.²² Isten Fiának megtestesülése nem azt jelenti csupán, hogy Isten felvette az emberi természetet, hanem bizonyos értelemben *mindazt, ami „test”*: az egész emberséget, az egész látható és anyagi világot. A megtestesülésnek megvan a maga kozmikus jelentése és dimenziója. Amennyiben Krisztus „minden teremtmény elsőszülető”²³ egyéni emberségébe testesülve, az egész emberi mivolttal egyesült, ami „test”,²⁴ s ezáltal minden „testtel”, az egész teremtéssel.

Lk 3,6

56. A Szentlélek elleni tusakodás, amelyet Szent Pál a *belső és szubjektív dimenzióban* mint feszültséget, küzdelmet és ellenszegülést jelöl meg az ember szívében, a különböző történelmi korokban – sajnos – *külső dimenziókban* is megjelenik, különösen a modern időkben. Konkrét formában mint a kultúra tartalma, mint civilizáció, mint *filozófiai rendszer, mint ideológia*, mint az emberi cselekvés és magatartás programja. Ez az ellenszegülés legfőbb kifejeződését az *materializmusban* éri el, akár mint elmélet vagy gondolkodásmód, akár gyakorlati szempontból a tények értelmezésének és értékelésének módszere, valamint az ezeknek megfelelő magatartás programja. Az a rendszer, amely ezt a gondolkodásmódot, cselekvési normát és gyakorlatot a legjobban kifejlesztette és gyakorlatilag megvalósította, a dialektikus és történelmi materializmus, amely most is a marxizmus létalapját adja.

A materializmus alapjában és ténylegesen a *kizárja* a világból és az emberből Isten *jelenlétét és tevékenységét*, mert Ő lélek. És teszi ezt főként azon az alapon, mert *tagadja ennek létét*, hiszen lényege és gyakorlata szerint ateista rendszer. Korunk legjelentősebb jelensége az ateizmus, melyet a II. Vatikáni Zsinat több oldalról mutat be.²⁵ Bár az ateizmusról nem szólhatunk kizárólag egyértelműen, még ha *leszűkítjük is a materialista filozófiára*, amelyben különböző formákat ölthet; és állíthatjuk, hogy ez a fogalom különböző értelmezésben fordul elő. Mégis azt kell mondanunk, hogy a tényleges és valódi materializmus elméleti síkon – mint a valóság értelmezője, a

²² Jn 1,14

²³ Kol 1,15

²⁴ vö. pl. Ter 9,11; MTörv 5,26; Jób 34,15; Iz 40,6; 52,10; Zsolt 145 (144),21; Lk 3,6; 1Pt 1,24

²⁵ Gaudium et spes 19. 20. 21.

személyes és közösségi cselekvés alapelve – *ateista jellegű*. A cselekvések értékrendje és célszerűsége, amelyeket ez a felfogás felmutat, szorosán összefügg minden létezőnek azzal az értelmezésével, hogy az anyagi természetű. Ha olykor, mint például a kultúra és erkölcs területén „szellemről” és „lelki kérdésekről” szól, úgy teszi, hogy bizonyos cselekvéseket az anyag különös megjelenési formáinak tekint, hiszen ebben a rendszerben az anyag az egyedüli létező. Ebből következik, hogy egy ilyen értelmezésben a vallás csak „idealista illúzió” tekinthető, amely ellen bárhol, bármilyen történelmi körülmények között, a legmegfelelőbb módon és a legalkalmasabb eszközökkel küzdeni kell, hogy a társadalomban és az emberi szívekben felszámolható legyen.

Ezért mondhatjuk, hogy a materializmus a rendszeres és összefoglaló továbbfejlődése annak az ellenszegülésnek és ellentmondásnak, amelyet Szent Pál szavai így fejeznek ki: „A test kívánsága a lélek ellen irányul”. Ez az összeütközés kétoldalú, amit az apostol a második részben így fogalmaz meg: „A lélek kívánsága a test ellen irányul”. Aki a lélek szerint akar élni, aki elfogadja üdvözítő törekvését és azzal összhangban van, annak szükségszerűen el kell utasítania a test kívánságait és követelményeit; ideológiai és történelmi megjelenési formájában is el kell utasítania a vallásellenes materializmust.

Ennek a korunkra oly jellemző háttérnek a tudatában kell a nagy jubileumra készülnünk, kiemelnünk „a lélek igényét”. Sürgető kiáltásként hangzik fel egy új advent éjszakájában, amelynek végén – miként kétezer évvel ezelőtt – „minden ember meglátta az Isten üdvösségét”.²⁶ Ez egy lehetőség és remény, amelyet a ma emberének az Egyház nyújthat. Tudja, hogy a lélek elleni tusakodás, amely korunk emberének és kultúrájának sajátja – *különösen egyes területeken* és a test kívánsága elleni küzdelemben az Úr eljövételével, a megtestesüléssel, a Szentlélekben való önközlésével – , sok esetben drámai jelleget ölthet, és talán az emberiség új kudarcához vezethet. De szilárdan hiszi, hogy Isten részéről mindig üdvösségszerző önközlésről, gyógyító és a bűntől megváltó közeledésről van szó a Szentlélek közreműködésével.

²⁶ Lk 3,6; vö. Iz 40,5.

Szent II. János Pál pápa: Vita consecrata

II. János Pál pápa szinodus utáni apostoli buzdítása a püspökökhöz és papokhoz a szerzetesrendekhez és szerzetesi kongregációkhoz, az apostoli élet társaságaihoz, a világi intézményekhez és minden hívőhöz az Istennek szentelt életről és annak küldetéséről az Egyházban és a világban

vö. Lk 3,6

Tevékeny várakozás: elkötelezettség és virrasztás

27. „Jöjj el, Úr Jézus!” (Jel 22,20). Ez a várakozás *nem tétlen*: bár az eljövendő ország felé irányul, munkává és misszióvá változik, hogy az evangéliumi boldogságok lelkiületének ébresztésével – mely az igazságosság, a béke, a szolidaritás és a megbocsátás társadalmi igényeit is támogatja – az ország már most megjelenhessék.

Ezt igazolja az Istennek szentelt élet története, mely a világ javára is mindig bőséges gyümölcsöket termett. Az Istennek szentelt személyek karizmáikkal a Szentlélek – hittel és keresztény reménnyel megvilágosított jövő felé mutató – jeleivé válnak. *A végső időkre irányultság küldetéssé változik* annak érdekében, hogy az ország itt és most egyre jobban jelenvalóvá lehessen. A „Jöjj el, Úr Jézus!” kéréshez csatlakozik egy másik, sürgető kérés: „Jöjjön el a te országod!” (Mt 6,10)

Aki virrasztva várja Krisztus ígéreteinek beteljesülését, képes arra, hogy reményt ébresszen a jövőt tekintve gyakran bizalmatlan és pesszimista testvéreiben is. Reménye Isten ígéletén alapul, melyet a kinyilatkoztatott Ige hordoz: az emberi történelem „az új ég és az új föld” (Jel 21,1) felé halad, ahol az Úr „letöröl majd a szemekről minden könnyet. Nem lesz többé sem halál, sem gyász, sem jajgatás, sem vesződség. Mert ami korábban volt, elmúlt.” (Jel 21,4)

Az Istennek szentelt élet az isteni dicsőség e végső fölragyogásának szolgálatában áll, amikor majd minden test meglátja Isten üdvösségét (vö. Lk 3,6; Iz 40,5). A keresztény Kelet ezt a dimenziót emeli ki, amikor a szerzeteseket úgy tekinti, mint *Isten angyalait a földön*, akik hirdetik a világ megújulását Krisztusban. Nyugaton a szerzetesség ünnepi megemlékezés és vigília: *megemlékezés* Isten csodálatos tetteiről, és a remény végső beteljesülését váró *virrasztás*. A szerzetesség és a kontemplatív élet üzenete szüntelenül hangoztatja, hogy Isten elsőbbsége az emberi lét számára az élet

értelmének és örömeinek teljessége, mert Isten magának teremtette az embert, és nyugtalan a szíve, amíg meg nem nyugszik Őbenne.²⁷

2.3 Liturgikus vonal

Az evangéliumi szakasz kapcsolódási pontjai a szentmise szertartásának egyéb szövegeivel

A mai *evangélium* (Lk 3,1-6) Keresztelő Szent János szavait és fellépését helyezi a középpontba. Fő motívumokként jelenik meg a bűnbánat, az Úr és a vele járó üdvösség érkezése, valamint az erre való készület. A *kezdőének* (vö. Iz 30, 19. 30) így hangzik: „Sion népe, íme, jön az Úr, hogy megmentse a nemzeteket, és hallani fogjátok dicsőséges szavát, szívetek öröme”. A kezdő könyörgés az előkészületre és a vágyakozással teli várakozásra helyezi a hangsúlyt: „segíts, hogy szent vágyakozással siessünk Fiad elé”. Az *olvasmány* (Bár 5, 1-9) az elközelgő üdvösség ígértét tolmácsolja a próféta szavai által. A *válaszos zsoltár* (125, 1-2ab. 2cd-3. 4-5. 6) pedig már az Úr nagy tettei feletti ujjongó örömet tükrözi: „Hatalmas dolgot művelt az Úr velünk, * azért szívből ujjongunk”. A *szentlecke* (Fil 1, 4-6. 8-11) a tisztaság, a feddhetetlenség, valamint a helyes út megtalálásának vágyával már a bűnbánat és megtisztulás témájához kapcsolódik, melyre Keresztelő János is buzdít az evangéliumban. Az *alleluja vers* (Lk 3, 4. 6) elővételezi az evangéliumi szavakat, hangsúlyozva a készület aktualitását és az üdvösség közeledtét: „Készítsétek elő az Úr útját, egyengessétek ösvényét, és minden ember meglátja az Üdvözítőt, akit elküld az Isten”. Az *egyetemes könyörgésekben* ismét megjelenik a bűnbánat fontossága, majd a könyörgéseket lezáró papi ima foglalja össze az eddig elhangzottakat: „Te küldötteid által megígérted nekünk az üdvösséget. Add, hogy parancsaid útján járva teljesítsük mindig szent akaratodat, és így méltók legyünk ígéreted elnyerésére!”. Az *első adventi prefációban* visszaköszön az üdvösség, illetve az Úr érkezésének gondolata: „Ő első eljövetelekor magát megalázva testet öltött, teljesítette a kezdettől fogva neki rendelt küldetést, – és megnyitotta számunkra az örök üdvösség útját: hogy amikor dicsőséges fényben újra eljön – látható valóságban nyerjük el, amit most ígéretében bízva várunk”. Az *áldozási énekben* (Bár 5, 5; 4, 36) az olvasmányban már idézett Báruk könyvéből hallhatunk részleteket: „Kelj föl, Jeruzsálem, állj a magaslatra, és nézd az örömet, amely Istentől jön”.

²⁷ vö. PL 32:661. (Szent Ágoston: Confessiones I,1)

2.4. Pedagógiai vonal

2.4.1. Evangélium témáját feldolgozó versek

„Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit.” (Lk 3,4)

R. Lukátsi Vilma – Végtelen Adventek

Majd, ha elmúlik az ünnep, a karácsony,
S elszik a gyertya a zöld fenyőágon...
Vajon... kialszik-e a fény a szemedben?
Ádventi nép! Vársz-e, élsz-e reményedben?

A Messiás eljött, de nem úgy mint várták,
Nem fogadták be Őt, tagadták, utálták,
Hiszen királyt vártak, hatalmi jelt, pálcát,
Megakarták mérni Isten igazságát,
És nem értették Isten Golgotáját...
És nem értették meg Isten Történelmét.
És nem értették meg Irgalmát, kegyelmét.
Azt, hogy az öröktől fogva élő Ige
Alázatosan jött le szolgálni ide.
S végigjárta minden lépését az útnak...
A próféciák is mind-mind ide futnak –
– De itt van kezdete már a másik útnak.

Később megértették, s szerte a világon,
Évente új várás indul, új karácsony.
Aztán... ahogy elmúlt a várásnak vége,
Indulunk ismét a köznapok elébe...

A Messiás eljön, de nem úgy, mint várják,
De aki megérti Isten Golgotáját,
Annak ádentje nem „karácsonyi ádent.”
Mert tudja, visszajő onnan, ahová ment!
És amikor zsendül a fügefa virág:
A KEGYELEM betelt, s eljő az IGAZSÁG!

Ádventi nép! Ma már az örömhír csendül,
Emeld fel szemedet: a fügefa zsendül.
Vedd füledbe szavát, ígétét zengőn;
Várd igaz ádenttel: eljön, eljön, eljön!

Forrás: <https://keresztynversek.wordpress.com/tag/jezus-eljovetele/>

Kép forrása: https://femina.hu/karacsony/adventi_koszoru/

2.4.3. Evangéliumhoz kapcsolódó festmény

Philippe de Champaigne: Keresztelő János a pusztában, 17. sz.

Forrás: <http://www.rivagedeboheme.fr/medias/images/philippe-de-champaigne.-saint-jean-baptiste-1675-1700-.jpg>

2.4. Kérdések az evangéliumhoz

- Hogyan készülök az Úr eljövetelére?
- Készítem-e az Úr útját vagy csak a sajátomat építgetem?
- Ebben az evangéliumi szakaszban az a kérdésem, hogy hol vannak az szakasz elején felsorolt tartományok, mekkora területet ölelnek fel?

3. Oratio – imádság

A szentmise első könyörgése

Mindenható, irgalmas Istenünk,
segíts, hogy szent vágyakozással siessünk Fiad elé.
Örök bölcsességeddel nevelj minket,
hogy evilági elfoglaltságaink
ne akadályozzanak találkozásunkban szent Fiaddal.
Aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben,
Isten mindörökkön-örökké.

Evangéliumhoz kapcsolódó fohász

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérlek, küldd el a készület Lelkét, hogy Keresztelő János tanítása szerint jól meg tudjam élni az adventi várakozás idejét! Amen.

4. Contemplatio – szemlélődés

Fotó az evangéliumi szakaszhoz

Forrás: <http://stevegaines.org/wp-content/uploads/VoiceInTheWilderness.jpg>

5. **Condivisio – megosztás**

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Isten Szava engem is eltölt: fölöttem, bennem, s előtttem van, hogy formáljon, gyógyítson, és hogy utat mutasson.
- Isten mindig küld embereket a világba, hogy Őt hirdessék - ma is.
- Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy Isten nem csak Jézusban, de már János munkájában a kiengesztelődést hirdette az embernek.

6. **Actio, operatio – tettekre váltás**

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- Legyünk Isten hírnökei a saját környezetünk számára.
- Legyek napi kapcsolatban Isten Szavával!
- Engem ez az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy habozás nélkül válaszoljak Isten hívására, ahogyan Keresztelő János is tette.